EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.5.24.
COM(2023) 623 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját

{SWD(2023) 623 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében az egy-egy tagállamnak nyújtott maximális

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést[4], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Romániát azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2023. május 16-án elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2023. március 13-án elfogadott.

(3) Bár az uniós tagállamok gazdaságai figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai környezet továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az EU határozottan kiáll Ukrajna mellett, az uniós gazdasági és szociálpolitikai stratégia arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Emellett erős hangsúlyt helyez az EU versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

(4) A Bizottság 2023. február 1-jén közleményt[5] adott ki „*A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora*” címmel, hogy fokozza az uniós nettó zéró ipar versenyképességét és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja, hogy támogatóbb környezet kialakításával biztosítsa az ambiciózus uniós éghajlat-politikai célok eléréséhez szükséges nettó zéró technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növelését, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A terv négy alappillére a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a forráshoz jutás felgyorsítása, a készségfejlesztés, valamint az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság egy másik közleményt[6] is kiadott „*Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra*” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás biztosítására, megfelelően célzott beruházásokra, valamint szabályozási intézkedésekre irányulnak. A lejjebb megfogalmazott ajánlások segítenek e prioritások kezelésében.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(6) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[7] célja, hogy gyorsan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. A rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban e reformok és beruházások hozzá fognak járulni az uniós nettó zéró ipar versenyképességének fokozásához is, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiapolitikai országspecifikus ajánlások kezeléséhez. A REPowerEU-rendelet a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját is bevezeti, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztett, energiával kapcsolatos új reformok és beruházások finanszírozására bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt[8] fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett rá, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Elvárása szerint a 2023–2024-re szóló költségvetési politikáknak biztosítaniuk kell az adósság középtávú fenntarthatóságát, valamint fenntartható módon fokozniuk kell a potenciális növekedést. A Bizottság kérésének megfelelően a tagállamoknak a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban ismertetniük kell, hogy költségvetési terveik középtávon hogyan biztosítják a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték betartását, valamint az államadósság megalapozott és folyamatos csökkentését, illetve az adósság prudens szinten tartását. A Bizottság felszólította a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és a vállalkozások energiaársokkoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben az energiaárak újabb emelkedése miatt szükség lenne a támogatási intézkedések meghosszabbítására, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a korábbinál sokkal nagyobb mértékben a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokra

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

[8] COM(2023) 141 final.

és vállalkozásokra kell összpontosítaniuk. A Bizottság azt javasolta, hogy a költségvetési ajánlásokat az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló közleményében[9] javasoltak szerint számszerűsítsék és differenciálják, és a nettó elsődleges kiadások alapján határozzák meg. Ajánlása szerint a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét, és gondoskodniuk kell a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból származó források hatékony felhasználásáról, különösen a zöld és digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célokat illetően. A Bizottság jelezte, hogy azt fogja javasolni a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítsa meg a hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

(8) A Bizottság 2023. április 26-án jogalkotási javaslatokat terjesztett elő, amelyek az uniós gazdasági kormányzási szabályok átfogó reformjára irányulnak. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. A javaslatok értelmében a tagállamok nagyobb mozgástérrel rendelkeznének középtávú terveik kialakítása terén, miközben egy újonnan bevezetett szigorúbb végrehajtási rendszer biztosítaná a középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt kötelezettségvállalások tagállamok általi teljesítését. A jogalkotási munka a tervek szerint 2023-ban lezárul.

(9) Románia 2021. május 31-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. november 3-án elfogadta Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(10) Románia 2023. május 11-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. május 10-én 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében megállapított határidővel. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram a Románia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Romániára vonatkozó 2023. évi országjelentést[11]. Ebben értékelte Románia eredményeit a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén, és áttekintette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Ezen elemzés

[9] COM(2022) 583 final.

[10] A Tanács végrehajtási határozata (2021. november 3.) Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1;

[11] SWD(2023) 623 final.

alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Románia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Romániára vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2023. május 24-én közzétette[12]. Megállapította, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek különösen a fizetési mérlegnek a magas költségvetési hiányok miatti hiányához kapcsolódnak, miközben erősödik a túlhevülési nyomás. A világjárvány okozta recessziót követően jelentősen romlott a folyó fizetési mérleg hiánya, ami sérülékennyé teszi a gazdaságot a külső finanszírozási sokkhatásokkal szemben. A folyó fizetési mérleg továbbra is fennálló jelentős hiánya azzal a kockázattal jár, hogy a nettó nemzetközi befektetési pozíció még inkább negatív tartományba kerül. Jól láthatók a túlhevülés jelei, mivel a maginfláció zavaróan magas, a bérnövekedés jócskán a kétszámjegyű tartományban van, a munkanélküliségi ráta pedig viszonylag alacsony. A költségalapú versenyképességi mutatók várhatóan stabilizálódnak, a strukturális problémák azonban továbbra is fennállnak. Úgy tűnik, hogy a nemzeti valuta árfolyama meghaladja a gazdasági fundamentumok által indokolt szintet és továbbra is nagymértékben menedzselt. A költségvetési hiány évek óta magas, és nagyrészt ez okozza a túlkeresletet és az annak nyomán kialakuló külső hiányt; bár a költségvetési hiány tekintetében javulás következik be, az előrejelzés szerint idén és a következő évben továbbra is magas marad. A költségvetési hiány 2022. évi csökkenését főként a nominális GDP jelentős növekedése okozta, ami jórészt a túlfűtött belföldi keresleten alapul. A kockázati prémiumok és az állami hitelfelvételi költségek lényegesen magasabbak mint a világjárványt megelőző években. A globális likviditási feltételek jelenlegi szigorodása miatt fontos, hogy megfordítsák a mostani tendenciákat. A jövőben a költségvetési kiigazítást kell előnyben részesíteni a kereslet és a kínálat jobb összehangolásának, valamint a belső és külső hiány féken tartásának eszközeként. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő adó- és nyugdíjreform teljes körű végrehajtása, valamint a túlzottdeficit-eljárás keretében kitűzött költségvetési célok elérése jelentősen hozzájárulna a jelenlegi folyamatok megfékezéséhez.

(13) A 2020. április 3-án elfogadott (EU) 2020/509 határozatában[13] a Tanács megállapította, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn, mivel az ország 2019-ben nem felelt meg a hiánykritériumnak. A Tanács továbbá 2020. április 3-án ajánlást[14] adott ki a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány legkésőbb 2022-ig történő megszüntetéséről. Tekintettel a Covid19-világjárvány miatti jelentős gazdasági visszaesésre, valamint a helyreállítás támogatása érdekében folytatni szükséges költségvetési politikára, a Tanács 2021. június 18-án új ajánlást adott ki Romániának[15] azzal a céllal, hogy legkésőbb 2024-ig szüntesse meg a túlzott hiányt. 2021. június 18-

12 SWD(2023) 642 final.

13 A Tanács (EU) 2020/509 határozata (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányról (HL L 110., 2020.4.8., 58. o.).

14 A Tanács ajánlása (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 116., 2020.4.8., 1. o.).

15 A Tanács ajánlása (2021. június 18.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről, COM (2021) 304, 2021.7.29.

i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta Romániának, hogy csökkentse az államháztartási hiányt 2021-ben a GDP 8,0 %-ára, 2022-ben a GDP 6,2 %-ára, 2023-ban a GDP 4,4 %-ára, 2024-ben pedig a GDP 2,9 %-ára. A nettó elsődleges államháztartási kiadás nominális növekedési rátája tekintetében ez 2021-ben 3,4 %-nak, 2022-ben 1,3 %-nak, 2023-ban 0,9 %-nak, 2024-ben 0,0 %-nak felel meg. A strukturális egyenleg megfelelő éves kiigazítása pedig 2021-ben a GDP 0,7 %-ának, 2022-ben a GDP 1,8 %-ának, 2023-ban a GDP 1,7 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 1,5 %-ának adódik. Az ajánlás azt is meghatározta, hogy az esetleges rendkívüli bevételeket a költségvetési hiány csökkentésére kell fordítani, valamint hogy Romániának gondoskodnia kell a nemzeti költségvetési keretrendszer teljes körű és hatékony alkalmazásáról. A Tanács végül azt is megállapította, hogy a középtávú költségvetési stratégia sikerének biztosítása érdekében fontos, hogy átfogó reformokkal támogassák a költségvetési konszolidációt.

(14) Az Eurostat által hitelesített adatok[16] alapján Románia GDP-arányos költségvetési hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben a GDP 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 48,6 %-ról 2022 végére 47,3 %-ra mérséklődött. Ez összhangban van a Tanács ajánlásában meghatározott 2022. évi államháztartási hiánycéllal. A strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása 2022-ben 0,4 százalékpontot tett ki, ami jóval elmarad az ajánlott 1,8 százalékponttól. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2022-ben az elsődleges kiadások nettó növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) 14,1 % volt, ami meghaladta az ajánlott 1,3 %-ot. A strukturális egyenleg javulása 2022-ben csaknem lefékeződött, noha az erőteljes reál-GDP növekedés, a magas infláció és a gazdasági növekedés kedvező összetétele miatt az államháztartási bevételek lényegesen magasabbak voltak a vártnál. A nominális GDP arányában kifejezve csökkentek a közszféra béreire, valamint az áruk és szolgáltatások beszerzésére fordított kiadások, ami a részleges indexálásnak és a beszerzések önként vállalt felső összeghatárának tudható be. Azonban a legtöbb más kiadási tétel – részben a jelentős inflációs hatások miatt – sokkal gyorsabban nőtt a tervezetnél, ennek következtében a rendkívüli bevételnövekedés egy részét a tervhez képest újonnan felmerülő kiadások finanszírozására fordították.

(15) A költségvetési hiányra hatást gyakorolnak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedések. 2022-ben ilyen intézkedés volt többek között a háztartási és nem háztartási fogyasztók villamosenergia- és földgáz-árainak maximálása. Ide tartoztak az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasoknak nyújtott külön kifizetések, az alacsony jövedelmű háztartások (köztük a nyugdíjasok és a diákok) számára biztosított élelmiszerjegyek és tüzelőanyag-támogatások. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták a belföldi energiaszolgáltató vállalatok rendkívüli nyereségére kivetett új adók. A Bizottság szerint ezen intézkedések nettó költségvetési terhe 2022-ben a GDP 0,4 %-ára tehető. A költségvetési hiányt kismértékben befolyásolja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költsége is, amely a becslések szerint 2022-ben a GDP 0,0–0,1 %-át tette ki.

(16) A konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2023. év tekintetében viszonylag óvatos, az azt követő időszak

[16] Eurostat – Euromutatók, 47/2023, 2023.4.21.

tekintetében pedig optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal, 2024-ben pedig 4,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban 3,2 %-os, 2024-ben pedig 3,5 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A Bizottság lényegesen csökkentette a 2024-re vonatkozó növekedési előrejelzését, ami a monetáris szigorításnak a gazdaságra gyakorolt késleltetett hatásával kapcsolatos bizottsági álláspontot tükrözi. Megjeleníti továbbá a Bizottság azon álláspontját, miszerint a román gazdaság működése jelenleg megközelíti vagy meghaladja a potenciális kibocsátás szintjét, ami észszerűnek tűnik, tekintettel a magas szinten stabilizálódó maginflációs rátákra és a viszonylag alacsony munkanélküliségi rátára. Ez korlátozza az inflációt nem gerjesztő potenciális növekedést.

(17) A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a román kormány arra számít, hogy a költségvetési hiány, amely 2022-ben a GDP 6,2 %-át tette ki, 2023-ban a Tanács ajánlásának megfelelően annak 4,4 %-ára csökken. A jelentős csökkenés a kiadások tervezett visszafogását tükrözi, beleértve a közszféra munkavállalóinak jelentős reálbércsökkenését, és egyes bevételnövelő intézkedéseket, többek között a hozzáadottérték-adó mértékének emelését, a mikrovállalkozási program szerinti alacsony adókulcs igénybevételére vonatkozó küszöbérték leszállítását, valamint a kiválasztott termékekre vonatkozó héamértékek növelését. A konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022. végi 47,3 %-ról 2023 végére előreláthatóan 47,1 %-ra mérséklődik.

(18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022-ben meghosszabbított intézkedések (a villamosenergia- és földgáz-árak maximálása, az alacsony jövedelmű lakossági csoportoknak nyújtott támogatások, az alacsony jövedelmű nyugdíjasoknak biztosított külön kifizetések). Ezen intézkedések költségét továbbra is nagyrészt ellensúlyozzák a belföldi energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére és a haszonkulcsoka kivetett adók. E bevételeket figyelembe véve a támogatási intézkedések nettó költségvetési terhe 2023-ban a becslések szerint a GDP 0,3 %-ának felel meg. A 2023-as intézkedések zöme a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokat célozza, bár nem teljes mértékben őrzi meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.

(19) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez a GDP-arányos hiány 0,3 százalékpontjával magasabb, mint a konvergenciaprogram hiány-előrejelzése, ami elsősorban a magasabb előrejelzett kiadásoknak, különösen az árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadásoknak, szociális transzfereknek és egyéb aktuális kiadásoknak tudható be, amelyek előreláthatóan sokkal lassabban nőnek mint a konvergenciaprogramban jelzett infláció. A Bizottság emellett az adóbevételek tekintetében is a konvergenciaprogramnál valamivel magasabb növekedést prognosztizál, ami főként a magasabb GDP-növekedést tükrözi. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése a konvergenciaprogramnál valamivel alacsonyabb (2023 végére 45,6 %-os) GDP-arányos államadósságot vetít előre.

(20) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésében szereplő, 2023-ra előrejelzett GDP-arányos államháztartási hiány 0,3 százalékponttal haladja meg a Tanács által javasolt államháztartási hiánycélt. A becsült strukturális kiigazítás a GDP mintegy 1,5 %-át teszi ki, ami a közszféra reálbéreinek csökkenését, a közszféra munkaerőfelvételének befagyasztását, valamint a fent ismertetett bevételi intézkedéseket tükrözi. A kiigazítás

azonban valamivel kisebb az ajánlott GDP-arányos 1,7 százalékpontnál. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2023-ban az elsődleges kiadások nettó növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 8,3 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,9 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A magas inflációval összefüggésben a kormányzati kiadások továbbra is gyorsabban fognak növekedni a Tanács által 2021. június 18-án ajánlottnál. A gondos elemzés alapján fennáll a kockázata annak, hogy Románia potenciálisan nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2023-ra vonatkozó költségvetési céloknak.

(21) A konvergenciaprogram – a túlzottdeficit-eljárás keretében megfogalmazott tanácsi ajánlásnak megfelelően – a költségvetési hiány csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,9 %-ára. A 2024-re tervezett csökkenés a kiadások folyamatos visszafogását tükrözi: az előrejelzés szerint a kormányzati kiadások a GDP 38,4 %-áról a GDP 36,9 %-ára csökkennek. A konvergenciaprogram azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 46,1 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése 2024-ben a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ez magasabb, mint a konvergenciaprogram hiány-előrejelzése, mivel a bejelentett intézkedések nem tűnnek elegendőnek a Tanács által a túlzottdeficit-eljárásban ajánlott költségvetési kiigazításhoz. A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadósságot (46,1 %) vetít előre 2024 végére.

(22) A Bizottság 2023. tavaszi előrejelzésében szereplő, 2024-re előrejelzett GDP-arányos államháztartási hiány 1,5 százalékponttal haladja meg a Tanács által ajánlott államháztartási hiánycélt, míg a strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása az előrejelzés szerint csak 0,3 százalékpont lesz 2024-ben, az ajánlott GDP-arányos 1,5 százalékponthoz képest. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2024-ben az elsődleges kiadások nettó növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023. tavaszi előrejelzése szerint 9,5 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,0 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A 2024-re tervezett jelentős költségvetési kiigazítás hiánya részben a romániai indexálási szabályok hatását tükrözi (a nyugdíj és a minimálbér 2024. évi indexálása a 2022-ben mért magas inflációs rátákat fogja tükrözni). Meg kell jegyezni azonban, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv több olyan intézkedést és reformot tartalmaz, amelyek kellő időben történő elfogadásuk és megvalósításuk esetén már 2024-től jelentősen növelhetnék a kormányzati bevételeket és elősegíthetnék a hiánycél elérését. Összességében véve, a gondos elemzés szerint fennáll a kockázata annak, hogy Románia potenciálisan nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2024-re vonatkozó költségvetési céloknak. Tekintettel annak kockázatára, hogy 2023-ban és 2024-ben nem teljesülnek az ajánlott költségvetési célok, szükségesnek tűnik további költségvetési intézkedéseket tenni a kiigazítási pályának való megfelelés és a túlzott hiány 2024-ig történő kiigazítása és a külső pozíció erősítése érdekében.

(23) A konvergenciaprogram a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében tervezett olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartozik a nyugdíjrendszer (mind a különleges, mind az általános nyugdíjrendszerek) komoly reformja, egy ambiciózus adóreform, az adóigazgatás

erősítésére irányuló erőfeszítések, valamint az állami tulajdonú vállalatok reformja. E reformok maradéktalan végrehajtása elősegítené a túlzottdeficit-eljárás keretében a Tanács által kitűzött hiánycélok elérését.

(24) A konvergenciaprogram a legtöbb energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetésével számol 2025-ben. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó bevétel). Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak tovább emelkedni.

(25) A konvergenciaprogram a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát vázolja fel. A program szerint a tervezett költségvetési hiány 2025-ben és 2026-ban változatlanul a GDP 2,9 %-át teszi ki annak alapján, hogy a reál GDP 2025-ben 5,0 %-kal, 2026-ban pedig 4,6 %-kal, jóval a potenciális szint felett nő. A GDP-arányos kiadások – a 2021-es 39,8 %-ról a 2024-es 36,9 %-ra történő nagymértékű csökkentést követően – 2025-ben és 2026-ban nagyjából változatlanok maradnak. A program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 46,1 %-ról 2026 végére várhatóan 45,4 %-ra mérséklődik.

(26) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Románia tervének végrehajtása folyamatban van, de növekszik a késedelem kockázata. Románia két kifizetési kérelmet nyújtott be, amelyek a tervben szereplő 72 mérföldkőnek és célnak felelnek meg, és az első kifizetési kérelem esetében előfinanszírozás nélkül 2,6 milliárd EUR kifizetést eredményeztek, míg a második kifizetési kérelem értékelése folyamatban van. A terv végrehajtásában bekövetkező késedelmek növekvő kockázata a közigazgatás gyenge irányításának és korlátozott kapacitásának tudható be. E kérdések kezelése, többek között a megfelelő emberi erőforrások biztosítása révén, kulcsfontosságú a terv jobb összehangolása és a beruházások időben történő végrehajtása szempontjából. Emellett a fontos strukturális reformok befejezéséhez folyamatos politikai elkötelezettségre és felelősségvállalásra lesz szükség. Tekintettel a terv kiemelkedő makrogazdasági és költségvetési jelentőségére, az intézkedések időben történő és teljes körű végrehajtása elengedhetetlen lenne a külső és költségvetési sebezhetőségek megfékezéséhez. A tervet 2023-ban várhatóan felülvizsgálják, többek között egy REPowerEU-fejezet beillesztése, valamint annak figyelembevétele érdekében, hogy Románia erőteljes gazdasági fellendülése miatt csökkent a vissza nem térítendő támogatások összege. E célból folynak a tárgyalások. Az új REPowerEU-fejezet helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni a Románia energiával és zöld átállással kapcsolatos stratégiai célkitűzéseit előmozdító további reformok és beruházások finanszírozását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtásához változatlanul elengedhetetlen a helyi és regionális önkormányzatok, a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása, és ezáltal a szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása.

(27) A Bizottság 2022-ben Románia minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezettel kiegészült helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel együtt és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Romániában.

(28) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Románia számos további kihívással szembesül az energiapolitika és a zöld átállás terén.

(29) Románia a dekarbonizációval kapcsolatos kihívásokkal néz szembe, mivel az ország még mindig nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól. A fosszilis tüzelőanyagok (szén, olaj és gáz) aránya 2021-ben kismértékben nőtt 2020-hoz képest. 2021-ben 72 %-ot tett ki, míg a megújuló energiaforrások részesedése csupán mintegy 20 % volt. Románia az EU második legnagyobb gáztermelője, amely főként a belföldi piacot szolgálja ki. A megújuló energiaforrások hatékony bevezetésére, a lényegesen energiahatékonyabb lakóépületekre és az új technológiák ipari alkalmazására való összpontosítás segítené Romániát az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban meghatározott, 2030-ra kitűzött uniós és nemzeti energia- és éghajlat-politikai célok teljesítésében. Románia földgázfogyasztása 2022 augusztusa és 2023 márciusa között 20 %-kal csökkent az előző 5 év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami meghaladta a 15 %-os csökkentési célt. Románia tehetne erőfeszítéseket a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentése érdekében[17].

(30) A hálózati kapacitás növelése elengedhetetlen a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentéséhez és a tiszta energiára való átállás felgyorsításához. A Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározottak szerint 2032-ig leszerelendő szén- és lignittüzelésű villamosenergia-kapacitást megújuló energiaforrásokkal kell felváltani. A meglévő villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok azonban korlátozzák az új megújuló energiaforrások kapacitásának abszorpcióját. A hálózat szűk keresztmetszetei akadályozzák a megújuló energia elterjedését. Az éghajlat-politikai célkitűzésekkel összegyeztethető beruházásokra van szükség a meglévő hálózatok korszerűsítéséhez és digitalizálásához a megújuló energiaforrásokon alapuló új energiatermelés integrálása és a szomszédos tagállamokkal való összeköttetési kapacitás növelése érdekében. Megfelelő és fejlett integrált rendszertervezésre lenne szükség a hálózat korszerűsítéséhez és bővítéséhez (átviteli és elosztási szinten egyaránt) a keresleti és rugalmasságbeli szükségletek kielégítése érdekében. Emellett a hasznosításra alkalmas célterületek kijelölésének egyszerűsítése és a kapcsolódó eljárások további egyszerűsítése, többek között a kis kapacitású, megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítmények (például a fotovoltaikus panelek) épületekben való beépítésének egyszerűsítése javítaná a jelenlegi helyzetet, ahol viszonylag egyszerű a megújuló energiát hasznosító erőművek telepítésére vonatkozó engedélyek beszerzése, de nagyobb kihívást jelent a hálózathoz való csatlakozásukhoz szükséges engedélyek beszerzése.

(31) Az építőiparban az ország épületállományának további finanszírozására lenne szükség ahhoz, hogy 2030-ra magasabb nemzeti célokat lehessen elérni. A román helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2,4 millió m^2 középület és 4,4 millió m^2 lakóépület felújítását irányozza elő, míg a kohéziós politika mindkét ágazatban 1,6 millió m^2 felújításra különített el forrásokat. A további fejlődést azonban jelentősen akadályozza az energetikai felújításokkal és a megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítményekkel kapcsolatos finanszírozási eszközökhöz és információkhoz való gyenge hozzáférés. Különösen a háztartások és a kisvállalkozások energiahatékonyság növelését célzó finanszírozási eszközökhöz való jobb hozzáférése járulna hozzá jelentősen Románia fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez, egyúttal az

[17] A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete és a Tanács (EU) 2023/706 rendelete.

energiaszegénység kezeléséhez is. Emellett a regionális és helyi hatóságok több információt nyújthatnának az energetikai felújítási alapokhoz való hozzáférés módjáról, valamint arról, hogy az épületekben és a háztartásokban milyen típusú, megújuló energiát hasznosító kis létesítmények telepíthetők.

(32) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatok és foglalkozások – többek között a nettó zéró technológiák gyártása, bevezetése és karbantartása – terén jelentkező munkaerő- és szakemberhiány miatt kialakuló szűk keresztmetszetek hátráltatják a klímasemleges gazdaságra való átállást. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a hatékony aktív munkaerőpiaci szakpolitika által támogatott, a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek és célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében ezeknek az intézkedéseknek hozzáférhetőknek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett egyének, ágazatok és régiók számára. 2022-ben Romániában számos olyan foglalkozás, többek között a szigetelők, építőmérnökök és építési vezetők esetében számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.

(33) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét[18] az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(34) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett intézkedések segítenek a fizetési mérleghez kapcsolódó, a jelentős költségvetési hiányok és az újra felmerülő versenyképességi problémák által táplált sebezhetőségek kezelésében. A 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

AJÁNLJA, hogy Románia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Folytasson a 2021. június 18-i tanácsi ajánlással összhangban lévő költségvetési politikát azzal a céllal, hogy 2024-ig megszüntesse a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányt és megerősítse Románia külső pozícióját.

   2023 végére szüntesse meg a hatályban lévő energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa az államháztartási hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése támogatási intézkedéseket tesz szükségessé, biztosítsa, hogy ezek célzottan a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretekbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

   Őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós források hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

   A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytassa a középtávú költségvetési stratégia megvalósítását, amely

[18] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése és 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

ötvözi a fokozatos és fenntartható konszolidációt a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal.

2. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és egyenletes további végrehajtásának lehetővé tétele érdekében biztosítson hatékony irányítást és erősítse meg az igazgatási kapacitást. Haladéktalanul véglegesítse a REPowerEU-fejezetet, hogy mielőbb megkezdődhessen annak végrehajtása. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, közvetlenül kiegészítve a helyreállítási és rezilienciaépítési tervet, illetve szinergiát teremtve azzal.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel a tiszta energiára való átállást, különösen a megújuló energia alkalmazásának felgyorsításával és a hálózati kapacitás javításával, amelynek révén lehetővé válik az új kapacitások piaci működése. Növelje az energiahatékonyságot és az épületek energetikai felújítására irányuló törekvéseket, többek között az információkhoz és a fenntartható finanszírozási lehetőségekhez való jobb hozzáférés biztosítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök